

Luke Harding (i Kyiv)

”Absolut ondska”: Inne i det ryska fånglägret där tiotals ukrainare blev brända till döds

Ur *The Observer*, 6 augusti 2022 (även i brittiska *The Guardian*)

I slutet av förra veckan publicerade vi på marxistarkivet en artikel om dödandet av över 50 ukrainska krigsfångar som befann sig i ryskt fångenskap i fängelset Olenivka i Donetsk. I följande artikel berättar en ukrainsk kvinna, Anna Vorosjeva, som arresterades och förpassades till detta fängelse i mars. Anledning: hon hade försökt leverera humanitär hjälp till krigsdrabbade Mariupol, Det dröjde drygt 3 månader innan hon släpptes.

Andra artiklar om Anna Vorosjeva:

[Ryssarna spelade hög musik för att överrösta skriken](#) (*Aftonbladet*, artikeln dock låst)
[Skrekhistorie ryster ekspert](#) (norska *Dagbladet* 8/8)

Allra sist (efter artikeln) ges länkar till aktuella artiklar om det ovannämnda dödandet av ukrainska krigsfångar.

MF

Anna Vorosjeva anklagar Moskva för mord efter att ha tillbringat 100 dagar i fånglägret i Olenivka.

Skrik från soldater som torteras, överfulla celler, omänskliga förhållanden, en skräck- och mordregim. Oätlig mat, inga kontakter med yttvärlden och dagar som fick markeras med en hemmagjord almanacka på en tebox.

Så såg det ut inne i Olenivka, det beryktade fånglägret utanför Donetsk, enligt en av dem som hållits kvar där, där tiotals ukrainska soldater blev brända till döds i en fasansfull episod i slutet av juli.

Anna Vorosjeva – en 45-årig ukrainsk företagare – ger en uppslitande skildring för *The Observer* av sin tid i fånglägret. Hon satt 100 dagar i Olenivka efter att i mitten av mars ha blivit enhållen vid en av Donetska Folkrepublikens (DFR) vägsräddningar i östra Ukraina.

Hon hade försökt föra humanitär hjälp till Mariupol, sin hemstad, som belägrades av de ryska styrkorna. Separatisterna arresterade henne och körde henne i en fullsmockad polisbil till fånglägret, där hon sedan hölls fången till början av juli, anklagad för ”terrorism”.

Nu återhämtar hon sig i Frankrike. Vorosjeva säger att hon inte hyser några tvivel om att Ryssland ”cyniskt och medvetet” mördat ukrainska krigsfångar. ”Vi talar om den absoluta ondskan”, säger hon.

Fångarna sprängdes till döds den 29 juli i en mystisk och förödande explosion. Moskva hävdar att Ukraina dödade dem med en USA-tillverkad precisionsstyrd Himars-raket. Satellitfoton och oberoende bedömningar pekar emellertid på att de blev dödade av en kraftig bombexplosion inne i byggnaden.

Ryssland uppger att 53 fångar dödades och 75 skadades. Ukraina har inte kunnat bekräfta de siffrorna och har krävt en utredning. Offren var medlemmar av Azov-regementet. Fram till kapitulationen i maj hade de från underjorden försvarat stålverket Azovstal i Mariupol.

Dagen innan explosionen överfördes de till en separat del av lägrezonen industrizon, på visst avstånd från de sjaskiga tvåvånings cementblock, där Voronezja delade cell med andra

fängslade kvinnor. På videofilmer som visas på den statliga ryska televisionen kunde man se förkolnade kroppar och förvridna metallsängar.

”Ryssland ville inte ha dem kvar i livet. Jag är säker på att en del av dem som ’dödades’ vid explosionen redan var döda. Det var ett bekvämt sätt att komma undan att de torterats till döds”, säger hon.

Manliga fångar togs regelbundet från sina celler, misshandlades och blev därefter inlåsta igen. ”Vi kunde höra deras skrik”, säger hon. ”De spelade hög musik för att överrösta skriken. Tortyr förekom hela tiden. Förhørsledarna brukade skämta om det och fråga fångarna, ’Vad har hänt med ditt ansikte?’ Och fången svarade då, ’Jag har ramlat’ och sen skrattade de.

”Det var en maktdemonstration. Fångarna begrep att vad som helst kunde hända dem, att det skulle vara enkelt att döda dem. Ett litet antal av killarna från Azov hade tillfångatagits före den stora kapitulationen i maj.”

Vorosjeva säger att det förekom ständig trafik runt Olenivka, som kallades korrektionskoloni N° 120. En teknisk skola på Sovjettiden, som på 1980-talet gjorts om till fängelse och sedan lämnats åt sig öde. Folkrepubliken Donetsk började använda den tidigare i år för att förvara civila fiender.

Fångar kom och fördes iväg varje dag i lägret, 20 kilometer sydväst om det ockuperade Donetsk, säger Vorosjeva till *The Observer*. Kring 2 500 fångar satt där, ibland kunde siffran stiga till 3 500-4 000, tror hon. Det fanns varken rinnande vatten eller elektricitet.

Stämningen blev en annan när cirka 2 000 Azov-soldater bussades in på morgonen den 17 maj, säger hon. Ryska fanor hissades och Folkrepublikens färger togs ner. Vakterna var till en början försiktiga mot de nya fångarna. Senare började de öppet tala om hur de tänkte misshandla och förödmjuka dem, säger hon.

”Vi blev ofta kallade nazister och terrorister. En av kvinnorna i min cell var läkare på Azovstal. Hon var gravid. Jag frågade om jag kunde ge henne min matrason och fick då veta, ’Nej, hon är en mördare’. Det enda fråga jag över huvud taget fick var, ’Känner du några Azov-soldater?’.”

Förhållandena var svåra för de kvinnliga fångarna. Hon säger att de inte blev torterades men att de knappt fick någon mat – 50 gram bröd till middag och ibland gröt. ”Rena grismaten”, säger hon. Hon tror att lägerchefen smusslade åt sig pengar avsedda för mat. Toaletterna var översvämmade och kvinnorna fick inga sanitetsartiklar. Cellerna var så fullpackade att de fick sova i skift. ”Det var tufft. Folk grät och oroade sig för sina barn och familjer.” På frågan om någon av vakterna någonsin visade någon medkänsla säger hon att en av dem i ett obehagat ögonblick lämnade kvar en flaska med schampo.

Enligt Vorosjeva var lägerpersonalen hjärntvättad av rysk propaganda och ansåg ukrainarna vara nazister. En del kom från byarna i närheten. ”De ansåg det vara vårt fel att de hade det så dåligt. Det var som när en alkoholist skyller att han dricker vodka på att hans fru behandlar honom illa.”

”Deras filosofi var följande: ’För oss är allt hemskt och då ska allt vara hemskt för er också’. Mycket kommunistiskt resonerat.”

Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj har betecknat explosionen som ”ett avsiktligt ryskt krigsbrott och ett avsiktligt massmord på ukrainska krigsfångar”. Förra veckan gav hans kansli och det ukrainska försvarsministeriet några detaljer som de anser peka på att Kreml legat bakom.

De anförde satellitfoton och avlyssnade telefonsamtal som bevis för att ryska legosoldater från Wagnergruppen stått för dödandet i samarbete med FSB, Vladimir Putins säkerhetstjänst. De pekar också på att ett antal gravar grävdes i lägret några dagar före explosionen.

Operationen var godkänd ”på högsta nivå” i Moskva, hävdar de. ”Ryssland är ingen demokrati. Diktatorn är personligen ansvarig för allt, vare sig det handlar om MH17¹ [passagerarplanet från Malaysia Airlines], Butja eller Olenivka”, säger en underrättelsekälla. ”Frågan är bara när Putin kommer att erkänna grymheterna.”

En hypotes som utreds av Kyiv är att explosionen kan ha berott på rivalitet mellan FSB och den militära underrättelsetjänsten GRU. Det var GRU som förhandlade med sin ukrainska motsvarighet om kapitulationen i Azovstal – en uppgörelse som FSB kan vara angeläget om att sabotera.

Soldaterna skulle ha skyddats av de garantier om att Azov-fångarna skulle bli hyggligt behandlade som Ryssland gett till FN och Internationella Röda Kors-kommittén. Efter explosionen har ryssarna vägrat internationella representanter allt tillträde till anläggningen.

Vorosjeva säger att Röda korset fick komma in i lägret i maj. Hon uppger att ryssarna förde besökarna till ett speciellt nyrenoverat rum och att de inte fick möjlighet att tala på egen hand med fångarna. ”Det var en show”, säger hon. ”Vi ombads ange klädstorlek och det sades att Röda korset skulle ge oss något. Inget hände.”

Andra som suttit i lägret bekräftar det Vorosjeva säger och uppger att Azov-soldaterna behandlades sämre än civila. Dmitry Bodrov, en 32-årig hjälparbetare, säger till *Wall Street Journal* att vakterna tog alla som misstänktes för att inte uppföra sig till en speciell avdelning i lägret, där de blev misshandlade.

De kom tillbaka haltande och stönande, säger han. En del tvingades krypa tillbaka till cellerna. En annan fånge, Stanislav Hluskov, säger att en fånge som utsatts för återkommande misshandel påträffades död i en isoleringscell. Vakterna lade ett lakan över hans huvud, lastade upp honom på en likbil och sade till de andra fångarna att han ”tagit livet av sig”.

Vorosjeva frigavs den 4 juli. Det var ”ett mirakel”, säger hon. ”Vakterna läste upp namnen på dem som skulle bli frigivna. Alla hörde på under tystnad. Mitt hjärta skuttade till när jag hörde mitt namn. Jag packade mina saker men visade inga tecken på glädje. Det hade förekommit fall där personer som funnits med på listan, fått gå ut och sedan förts tillbaka.”

Hon tillägger: ”De som har hand om lägret representerar det allra värsta med Sovjetunionen. De kan bara uppföra sig väl när de tror att ingen ser på.”

Översättning: Björn Erik Rosin

Lästips

Alexandre Horn: [Vad är sanningen om soldaterna från Azovregementet som blev dödade i ett Donbas-fängelse?](#)

[Många tecken på avsikt bakom fängelseattack](#) (*Aftonbladet* 4/8 2022)

[USA: Ryssland planerar falska bevis för attack](#) (*Expressen* 4/8 2022)

[Fångar från Azovstålverket dödade i attack mot läger](#) (DN 30/7 2022)

[Många tecken på avsikt bakom fängelseattack](#) (*SvD* 4/8 2022)

¹ Det passagerarflygplan från Malaysia Airlines som 27 juli 2014 sköts ned över Ukraina. Totalt 298 personer dog.